

MEETNET VAARWEL

In Nederland is er vaak genoeg aanleiding om je als natuurliefhebber op te winden over maatregelen of ontwikkelingen die de natuur geen goed doen. Neem de 'Bossenstrategie' en de daarvan afgeleide nota 'Bos voor de toekomst', beide opgesteld door bosbouwers, waarin onder meer kaalkap wordt voorgesteld als een beheermaatregel die de biodiversiteit vergroot. Of neem de moeizame strijd om het gebruik van pesticiden in de akkerbouw terug te dringen. De meest vluchtige pesticiden verspreiden zich veel verder dan gedacht en bereiken natuurgebieden op vier kilometer afstand van de dichtstbijzijnde akker. Natuurlijk allemaal onder de norm en dus volkomen 'veilig'. Tot nu toe heeft niemand onderzocht wat al die pesticiden bij elkaar opgeteld voor effect hebben op flora en fauna. En het zou naïef zijn om te denken de enorme afname van insectenpopulatie een natuurlijke oorzaak heeft.

Behalve mensenwerk kan ook de natuur zelf voor ontwikkelingen zorgen waar je als liefhebber niet blij van wordt. In deze zin volg ik het spraakgebruik waarbij de natuur wordt voorgesteld als een entiteit. Het is natuurlijk beter te spreken over de vele duizenden processen die in de natuur plaatsvinden, waarvan sommige in onze ogen minder gewenst zijn. Een van die processen startte tijdens de hete, droge zomers van een paar jaar terug. Die verzwakte de fijnsparren in ons land en leidde tot een opbloei van de letterzetter, een kevertje dat onder de bast zich een stelsel van gangen vreet waardoor de bast uiteindelijk loslaat en de boom sterft. In het aan sparrenbossen rijke Drenthe pakt de aantasting heel verschillend uit: sommige percelen hebben er nauwelijks last van, andere zijn ten dode opgeschreven. Dat laatste geldt voor vak 206 in het Drents Friese Wold. Door dit vijftig jaar oude fijnsparrenbos loopt een schelpenfietspad waarlangs ik in 1987 de Slijmige spijkerzwam ontdekte. Dat was niet de enige bijzondere vondst, ook soorten als de Grote aardster en de Korrelige hertentruffel, samen met de erop parasiterende Zwarte truffelknotszwam, waren algemeen. Reden genoeg om er een meetnetpunt van te maken, zodat de ontwikkelingen langs dit pad en in dit bos ruim twintig jaar gevolgd zijn. Daarbij bleken de groeiplaatsen van de Slijmige spijkerzwam in de bemoste berm van dit schelpenpad zeer stabiel te zijn. Ze verschenen er elk jaar op vier verschillende plekken in wisselende aantallen van tien tot veertig exemplaren. In 2021 is hier abrupt een einde aan gekomen. De letterzetter die in 2020 al wat bomen aantaste, had zich nu verspreid over een groot deel van het perceel. Het groen van de bemoste bermen was bruin van een dik pakket gevallen naalden. De meeste sparren stonden te sterven of waren al bezig om te vallen. Van de rijke mycoflora was nauwelijks nog iets over. Alleen de Peenrode melkzwam wist gebruik te maken van de samenwerking met enkele nog levende sparren en bloeide uitbundig met tientallen exemplaren.

Dit meetnet lag in een sparrenbos dat tot de mycologisch rijkste van Drenthe behoorde en daarom in een samenwerking tussen Staatsbosbeheer en NMV tot naaldbosreservaat was verkozen. Afgesproken werd dat er ook bij calamiteiten niet ingegrepen zou worden, tenzij er gevaarlijke situaties zouden ontstaan voor fietsers en wandelaars. Daarom worden de dode bomen langs het fietspad gekapt en laat SBB ze daar liggen, net als de bomen die elders in het bos omvallen. Wetenschappelijk gezien een interessant experiment wat voor bos zich hier uit zal ontwikkelen. Voorlopig echter vooral een ellendig gezicht!

door Rob Chrispijn